

CONSTRUCCIÓ DE REFUGIS: Mostra de les relacions setmanals dels jornals que cobraven els obrers per a la construcció dels refugis i relacions de ciutadans que havien d'anar a treballar, per torns, en les obres. La Junta de Defensa es queixava de la poca col·laboració

Protecció

Reportatges publicats al diari UGT de Manresa, el 1937, tot lloant la tasca de la Junta de Defensa Passiva de Manresa a favor de la protecció de la població. Es remarca, especialment, la fabricació de caretes antigàs, amb disseny i suport tecnològic de la mateixa junta, a càrrec del personal de les Sederes Balcells, empresa aleshores col·lectivitzada. La utilització d'aquestes caretes no va ser necessària, ja que l'aviació franquista no va fer servir els gasos en els seus bombardeigs sobre les ciutats de la rereguarda, tal com temien els republicans

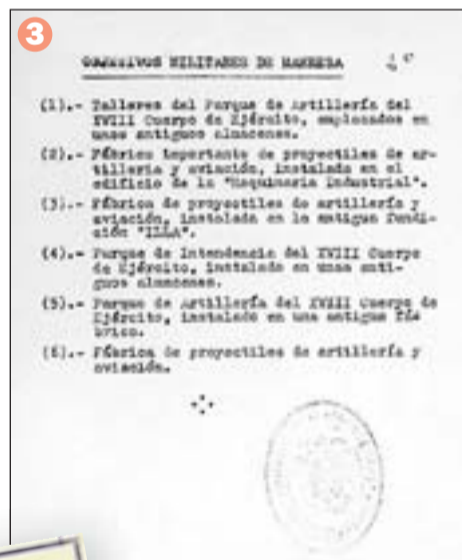
El mapa

- Sectors on van caure les bombes del primer bombardeig 21-12-38
- Sectors on van caure les bombes del segon bombardeig 19-1-39
- Trajectòria que van seguir els avions en el primer bombardeig
- Trajectòria que van seguir els avions en el segon bombardeig

Espionatge

16-12-1938. Cinc dies abans del primer bombardeig sobre Manresa, el "General Jefe del Cuerpo de Ejército de Aragón" informava el "Generalísimo de los Ejércitos Nacionales", és a dir el mateix Francisco Franco, dels "objetivos militares" de la ciutat (2) i (3). Com es pot veure en el plànol (1), una bona part d'aquests objectius es trobaven dins el teixit urbà de la ciutat. Atesa la poca precisió tècnica d'aquells bombardeigs aeris, això significava un gran risc per a la població civil. Malgrat aquesta evidència, els bombardeigs van continuar, amb la seva tràgica conseqüència de destrucció i víctimes innocents (Arxiu General Militar d'Àvila. Institut d'Història i Cultura Militar. Ministeri de Defensa)

Relació de les víctimes dels bombardeigs franquistes a Manresa (1938-1939)

1r bombardeig (21-12-1938)

Nom	Edat
Adán i López, Francisco	3
Amenós i Busquet, Ramon	21
Armengol i Ricart, Domènec	46
Bassi i Flix, Primitiu	29
Bonvehí i Closas, Valentí	50
Brunet i Puig, Joan	17
Casas i Sala, Maria	36
Corrons i Lladó, Ignasi	75
Cos i Tarrés, Maria	45
Díaz i Vera, Tomasa	26
Garcia i Duarte, Genís	59
Garcia i Martínez, Carmen	35
Gibert i Rubinart, Maria	12
Gibert i Rubinart, Marina	11
Gras i Redorta, Salvador	39
Gros i Pla, Manuela	28
Guals i Santamaria, Josep	38
Guitart i Casas, Josep	3
Prada i Millán, Andreu	28
Prat i Sallés, Maria	22
Puig i Carví, Josepa	32
Puig i Cumulada, Abdó	18
Ros i Sala, Dolors	50
Sallés i Subirana, Concepció	45
Samper i Santamaria, Àngel	8
Serrallonga i Rubiralta, Josepa	15
Singla i Vila, Maria	66
Torrents i Puyaltó, Enric	17
Vázquez i González, Leonardo	35
Vila i Planas, Ignasi	43
Vilalta i Sala, Baldiri	55
Vilaró i Raurich, Enric	8
Xerpell i Balet, Concepció	58

2n bombardeig (19-1-1939)

Nom	Edat
Arquerons i Bofill, Lluís	61
Molins i Perarnau, Josep	61

LA PLANIFICACIÓ

Fotografies aèries de Manresa realitzades per l'Aviazione Legionaria italiana el 23 d'abril del 1937. Una prova ben evident de la intervenció de la Itàlia feixista (a més de l'Alemanya nazi) en favor dels militars sublevats encapçalats per Francisco Franco (Ufficio Storico dell'Aeronautica Militare. Roma)

UNA DE LES VÍCTIMES
Lluís Arquerons i Bofill
(el segon assegut per l'esquerra) i la seva família.
(Col·lecció familiar).
Una de les dues víctimes mortals que, com a mínim, hi va haver en el segon bombardeig. També va morir Josep Molins. Ambdós tenien 61 anys